

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega in petnajstega v mesecu. Naročnina za vse leto 16 lir, za četrt leta 4 lire, za pol leta 8 lir. Za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku.

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne in samoupravne nameščence in upokojence

Zadružna obletnica

Dvajset let železničarske nabavljalne zadruga

Največja nabavljalna zadruga javnih uslužbencev v Ljubljanski pokrajini je Nabavljalna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine, nekdanja Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic. O njeni dvajsetletnici smo na kratko že poročali, v naslednjem bomo pa navedli nekaj poglobljenih podatkov o ustanovitvi in delovanju te združne ustanove, ki si je za ves stan naših železničarjev pridobila zares velikih zaslug.

Ustanovni občni zbor je bil dne 27. novembra 1921 v Mestnem domu v Ljubljani in se ga je udeležilo zelo mnogo železničarjev, namreč skoraj poldrugi tisoč, toda le malo jih je bilo dostopnih za misel ustanovitve lastne zadruga. Komaj 23 železničarjev je vztrajalo do konca zborovanja. Ti idealni in požrtvovalni možje so tudi res ustanovili zadrugo in izbrali prvo vodstvo. Tako je bila začetek decembra 1921 novo ustanovljena zadruga že vpisana v združni register. V prvem odboru je bil za predsednika Matija Vrišer, za podpredsednika Kajetan Kobale, odborniki so pa bili Jakob Zadel, Ivan Orel, Srečko Čerček, Franc Kahne, Ferdo Podbevšek, Josip Kyosky in Makso Lukanc.

Prva leta je imelo vodstvo hude težave in moralo je odstraniti brez števila močnih ovir. Predvsem ni bilo mogoče med železničarji poglobiti zanimanja za zadrugo, ki pa tudi ni imela niti zadostnih gmotnih sredstev niti ustreznih prodajnih in skladišnih prostorov niti izvežbanih in preizkušenih uslužbencev in poslovodij. Tudi je oviralo razmah nove zadruga dejstvo, da je tedaj za železniško osebje še poslovala med vojno ustanovljena »Gospodarska poslovalnica« nekdanje Južne železnice, ki je kot nekaka uradna preskrbovalnica razdeljevala med železničarje živila in druge predmete. Ko je bila leta 1927. po vztrajnem prizadevanju nove zadruga ta Gospodarska poslovalnica likvidirana in se je iz njenega imetja ustanovil sklad za zidanje stanovanjskih hiš za železničarje, se je železn. nabavljalna zadruga mogla razmahniti in intenzivneje posvetiti svojim nalogam. Navedeni sklad za zidanje stanovanjskih hiš je pa postavil iz svojih sredstev ob Tyrševi cesti v Ljubljani dolgo vrsto lepih in udobnih stanovanjskih poslopj za Stadionom, kjer je nastanjenih več sto železničarskih družin.

Kako je članstvo zadruga naraščalo, kaže lepo nazorno statistika. Konec po-

slovnega l. 1922 je ista imela komaj 541 članov in prodala blaga za nad 2.7 milijona dinarjev. Konec l. 1923. je bilo članov že 1000, prodala pa je za preko 6.6 milijona dinarjev blaga. Nato je članstvo polagoma naraščalo, dokler ni bilo konec leta 1927. že 1827 članov, prodano blago pa je doseglo znesek 13.5 mil. Ko je po likvidaciji Gospodarske poslovalnice velika večina njenega članstva pristopila k novi zadrugi, je imela le-ta konec leta 1928. že 4780 članov, vrednost prodanega blaga je pa znašala preko 24.6 mil. dinarjev. Leta 1929. je bilo članov že 6175, blaga je pa prodala zadruga za nad 44 milijonov dinarjev. Odslej je število članov polagoma naraščalo in je bilo konec leta 1940. vseh članov 8483, prodano blago je pa doseglo vrednost nad 57 mil. dinarjev. V prvih 19. letih je prodala zadruga vsega skupaj za več kakor 641 milijonov dinarjev blaga svojim članom.

Prvi odločilnejši razmah je doživela železničarska nabavljalna zadruga leta 1927., ko je prevzela od bivše Gospodarske poslovalnice skoraj 3000 njenih članov, obenem pa tudi njene poslovne prostore na Ulici Soške divizije (prej Masarykovi cesti) v Ljubljani in njene prodajne prostore v Mariboru. Oboji so se v poznejših letih znatno povečali in izboljšali, dokler ni leta 1939. kupila zadruga vseh poslopj in zemljišča v Ljubljani za 2.870.000 Din, v Mariboru je pa leta 1940. sezidala novo poslopje za prodajalno. Že prej je leta 1936. na Jesenicah odprla prodajalno.

Železničarska nabavljalna zadruga je razen špecerije dobavljala članom tudi druge življenjske potrebščine tako predvsem manufakturom, kurivo, o-butev, organizirala združno dobavljanje mleka, sadja in mesa, ustanovila okrepevalnice in gostilno, v spodnjih prostorih Ljubljanskega dvora pa odprla posebno železničarsko menzo, ki jo obiskuje tudi mnogo drugih uradnikov in uslužbencev in ki še danes dobro uspeva in se vzdržuje iz lastnih sredstev.

Združni odbor je začel za svoje člane in njihove družine prirejati gospodinjске, zlasti kuharske tečaje, obenem pa šivalne tečaje za hčere članov. Za mladino je postavila leta 1937. Mladinski dom v Gozdu-Martuljku. Za svoje člane izdaja od l. 1924. lastno glasilo »Zadrukar«, ki je prav dobro urejevano in prinaša poleg zanimivega zadrugarskega gradiva tudi mnogo poučnih in zabavnih prispevkov.

Socialno delovanje te velike železničarske zadruga, ki je na nedavnem zborovanju združnikov ugotovila, da ima še zmirom lepo število članstva, namreč 3328, kaže res lepe uspehe. V teku devetnajstih let je svojim članom prihranila oz. vrnila od nakupov preko 12.5 mil. L. Podpor je članom nakazala za več kot 470.000 L., posmrtnin pa za preko 580.000 L., skupno je torej članom izplačala za več kot 13.5 milijona L. prihrankov oz. podpor. Pri tem je treba upoštevati veliko korist,

ki so jo imeli člani od svoje zadruga, ker je ista vselej prodajala blago dobre kakovosti in to stalno po povprečno nižjih cenah, kakor so pa bile v trgovini, tako da se torej korist članstva še poveča. Tudi kot važen regulator cen vsemu blagu, ki ga je preskrbovala članom, je svojo nalogo zadruga v celoti pravilno izpolnila.

Nabav. zadruga železn. Ljubljanske pokrajine tudi danes ta dan prav uspešno deluje v očitno korist članov in posredno vsega stanu železničarjev.

Določbe za prihajanje v Ljubljano in iz nje

V Službenem listu z dne 14. marca je objavljena naredba Visokega komisarja št. 41 z dne 9. marca, ki vsebuje določbe za prihajanje v mesto Ljubljano in za odhajanje iz mesta. Naredba je bila tudi nalepljena pri občinskih uradih in drugod v Ljubljani in v pokrajini.

Po tej naredbi morajo vse osebe, stare preko 14 let, imeti za odhod z ozemlja ljubljanske občine, kolikor ga zajema po vojaškem oblastvu postavljena kontrolna črta, ali pa za prihod na to ozemlje, redno propustnico. Prehod je dovoljen edinole preko nadzornih postaj ob cestah oz. železniških progah, ki vodijo proti Brezovici, Dravljam, št. Vidu, Klečam, Ježici, Tomačevem, Hrastju, Zalogu, Dobrunjam, Škofljici in Studenc-Igu.

Proti osebi, ki bi skušala na drugih krajih — razen navedenih — vstopiti na omenjeno ozemlje ali ga drugod zapustiti, se uporabi orožje in sicer podnevi po enem samem pozivu, ponoči pa brez poziva. Kot noč se smatra čas od 20. do 6. ure.

Propustnico je mogoče dobiti na pismeno, utemeljeno prošnjo. Vložiti jo je treba — razen ob dokazani nujnosti — vsaj 5 dni prej in sicer v Ljubljani pri krajevno pristojnih okoliških policijskih stražnicah, v drugih krajih pokrajine pa pri uradih javne varnosti ali pri najbližjem postajnem poveljništvu kr. karabinjerjev. Propustnica

mora biti kolekovana s kolkom za 50 čentezimov. Če imetnik nima osebne izkaznice (ali po čl. 6 naredbe z dne 24. I. 1942, št. 7, enakovredne listine), mora biti propustnica opremljena s fotografijo. Podatki listine se morajo vpisati v propustnico.

Kdor ima že redno dovolilnico za prihajanje v Ljubljansko pokrajino oz. za odhajanje iz iste, posebne propustnice po tej naredbi ne potrebuje.

Če kdo nima stalnega bivališča v Ljubljani znotraj kontrolne črte, pa bi ga tam zalotili, ali če bi koga, ki stalno stanuje v Ljubljani znotraj te črte, zalotili zunaj iste brez propustnice ali z zastarano propustnico, se takoj zapre in kaznuje. Če dejanje ni huje kaznivo, se krivec kaznuje po določilih naredbe o določbah glede prekrškov oskrbovalnih predpisov z dne 26. I. 1942, št. 8, z zaporom do dveh mesecev in z globo od 100 do 3000 L. Kdor bi se pa zalotil pri prehodu preko kontrolne črte na krajih razen tistih, ki so določeni za prehod, se takoj zapre in kaznuje, če ni prestopek huje kazniv, z zaporom do 6 mesecev ali z globo do 5000 L. Ta kazniva dejanja sodi vojaško vojno sodišče.

Visoki komisariat je obvestil občinske urade, da so vse potne dovolilnice za Ljubljano, izdane pred 10. marcem, neveljavne in si je treba oskrbeti nove po prednjih predpisih.

Svečana zadušnica za pok. Vojvodo d' Aosta

Dne 3. marca je v Nairobiu v Keniji umrl Njeg. Vis. Vojvoda Amedeo d' Aosta. Pokojni princ se je rodil dne 21. oktobra 1898, je v svetovni vojni kot prostovoljec služil pri topništvu in si s hrabrostjo zaslužil napredovanje. Po vojni je potoval po Afriki, se udeleževal kot letalec in postal l. 1936. divizijski general v letalstvu. Prihodnje leto je postal Podkralj Abesinije. Ob izbruhu vojne l. 1940. je prevzel glavno poveljstvo Oboroženih sil

v Abesiniji in kot armadni general vodil vso obrambo, dokler ni bil vsak nadaljni poizkus odpora nemogoč. Kralj in Cesar mu je tedaj ob podelitvi visokega vojnega odlikovanja brzojavno sporočil med drugim: »Podelil sem Ti vojaško odlikovanje za hrabrost, ker sem s Teboj hotel odlikovati tudi vse tiste, ki so se borili pod Tvojim poveljstvom in s tem postali zaslužni za domovino.« — Dne 7. marca je bila tudi v ljubljanski, žalno okrašenih stol-

Dr. Martin Malnerič:

Belokranjske spominčice

Črnomalj, Črnomaljšica, Mašenik; kašče. Geograf P. Kozler je na zemljevidu še pisal Črnomalj; današnji pišejo: Črnomelj. Novinarji, tudi zagrebški, ker jih moti njihov Črnomerec, pa pišejo celo: črnomeljski, Črnomeljski in »Črnomeljčanke« (!), namesto, pravilno z narodom: črnomaljski, Črnomaljski, Črnomaljske. Črnomaljšico, rečico, ki nastaja v Črnomlju iz potokov Lahine (tako se glasi tudi ime neke rečice na Hrvaškem, a ne Lahinja, česar tudi narod ne govori) in Doblčanke, kjer se stekata pod »Haježi«, pridevek, ki je najbrž nastal iz: hajoš (madž.) = brodnik, iz časov, ko so menda še za madžarske vlade pred letom 1228.) vsled pomanjkanja mostov ljudi čez vodo prevažali, — pozna že Valvasor ter je s tem »a« v drugem delu besede dokazan. »Malj« je namreč = mah, maljav = dlakast. Najbrž je Črnomaljšica — voda s črnim mahom (posebno pod današnjim mlinom). Čakavci pravijo mahovini tudi »mašina«, a od te je »Mašenik«: »Mirna gora« nad Črnomljem in revir onstran Kolpe. — Tako se Črnomaljski zlagajo s »Črnotravci« iz vlasinske Crne Tra-

ve, južnovzhodno od srbskega Leskovca, kot se zlagajo tudi črnomaljski Vojinčani (vojinski: Vojna vas) z vlasinskimi Vojinci; tudi Lahina je menda = (V)Lasina. — Prim, tudi »Lasinske Toplice«, Kanizarske »Kašče«, razvaline gradiča v gozdu onstran Sivnika, pri Kanizarici ob Doblčanke, pa so trdnjavnica na (ob) vodi (Waserburg), tipična med starimi Slovani, a podobno so to bile najbrž tudi Komenske (nem. vit. reda) Kašče na gospodujočem položaju nad Črnomaljšico. Arheološka lopata bi tam imela še posla.

Opombe.

1. Kar se tiče pomena besede in imena »Lahina«, ki ga imajo 1 potok in 3 vasi v Beli Krajini, ne morem reči kaj čisto zanesljivega. Mislim pa, da je značilno, da se na potoku Lahini nahaja med vasicama Lahino in Malo Lahino, nekje pri Šipku in Brdarcih (ime tkalskega izvora, a Šipek je morda staroslovansko zbirališče, ograjeno z živim plotom od šipka, s cvetjem), bazen »Toplica«, z vedno mlačno vodo, ki sem ji nekje l. 1909. v svečanu izmeril toploto in podatke objavil v Slovincu, — pa da se nahaja tudi poleg Lahine pri Sredgori, pod Mašenikom, zaselje — Topličica. V poljskem jeziku pomeni »lachna« — ba-

zen za vodo. Kopalcem je znano, da je Lahina toplejša od Doblčanke.

2. Naravnost z rudarstvom je v zvezi belokranjski priimek Vardjanov (več hiš v Črnomlju). »Vardjan« je rudarski nadzornik, ali pa nadzornik kovnice denarja. Ker nam zgodovina o kakšni kovnici denarja v Črnomlju ne poroča, a rudarstva je tu vsaj v večjih presledkih zmiraj več ali manj bilo, nam je treba ime Vardjan razlagati za: »rudarski nadzornik«. Naj bi mi bilo pri tej priliki dovoljeno navesti, da sem sestavljajoč svoj »Tobolček«, nekje v Slovincu (menda iz sedemdesetih let) bral, da je nekemu vinogradniku, če se ne motim pri Črnomlju, ko je v vinogradu zakuril, začela goret — zemlja; to bi namreč dalo slutiti, da se tam nahaja v zemlji žveplo (njega sestavine).

3. Predaleč bi me zavelo, podati še druge možnosti razlage Črnomlja in Črnomaljev, morda kot ljudi črnomaljevih, nekako kot — Morlakov (Latini nigri; Črnomelj je bil rimska naselbina in ima rimskih spomenikov; da-li so to tudi »kašče«?) Baš povsem izključena pa menda ni razlaga z besedo podobno imenu balkanskih Crnovuncev, ljudi, ki se oblačijo v črno volno (dlako — »malj«).

4. Če sem že prej sejal »plevel«, naj bo pa še to! Ampak moj »skutnik«, — čeprav brez »šišanog kuma«, — ni bil plevel. — Op. pis.

Krščina. Skadnje.

Krščina se imenuje del črnomaljskega predmestja »Skadnje« (pl. fem.) pred »vavtaro«, nekdanjimi mestnimi vrati; to ime se čisto zлага s poljsko »krztyna«: drobci, črepine; na kratko bi rekli: »glacis«, posut s črepjem, da se ponoči sliši približevanje sovražnika.

Skadnje (»Skajdne«, skadenski, »skajdenski«) je najbrž tudi trdnjavski izraz, soroden z grško besedo »skotos«, nem. »Schattens«, gotsko: skadus: mračen kraj, podzemlje, skrivališče; v našem primeru: skrit, temen, podzemeljski hodnik iz gradu ali iz mestnega jarka skozi »Krstino« za izpade iz gradu in mesta, obenem dobra beseda za »Chades« (po pojmu). Istrsko vas »Skadaušćina« pišejo nekateri: »Skandauščina«. A. Podlogar razlaga Krščino z mejniki (s križem) nem. vit. reda in Skadnje kot »Skednje«; pravi pa dobro, da imenuje narod Kašče Kanizarja na Doblčici: »V Kaštah«.

nici svečana maša v spomin Njeg. Vis. Vojvode d'Aosta. Slovesne zadušnice, med katero je bil pod kupolo postavljen velik katafalk, so se udeležili Visoki Komisar, Poveljnik Armadnega zboru, Poveljnik Grenadirske divizije in Zvezni Podtajnik, razen teh pa mnogo častnikov in fašistov, knezoškof in visoki uradniki ter predstav-

niki uradov, zavodov in ustanov. — Na sožalno brzovjavo je Visoki komisar sprejel naslednji brzovjavni odgovor: »Njeg. Veličanstvo Kralj in Cesar se iz srca zahvaljuje tamk. prebivalstvu za sočutje v žalosti svoje vzvišene hiše. Minister Kr. doma Acquarone.«

Vestnik

Blagoslovljena Velika noč

Želita vsem cenjenim sodelavcem, naročnikom, bralcem in prijateljem lista

uredništvo in uprava

Cenjenim naročnikom! Z današnjo številko stopamo v drugo četrtletje. Zato smo priložili položnice in prosimo, naj vsakdo, kdor je z naročnino na dolgu, poravnava zaostanek, kdor pa jo ima plačano samo do konca marca, naj nakaže vsaj četrtletni znesek, če ne more več. Zaradi malomarnosti in nebrivosti pre mnogih naročnikov, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti, je višina dolgova tako narasla, da spričo skromnih razmer že resno ogroža obstanek lista. Zaradi teh zamudnikov in znižanega števila naročnikov bo mogoče obdržati list edino le, če vsi naročniki redno plačujejo naročnino ter čimprej poravnajo zaostanke. Netočni in neredni naročniki predstavljajo veliko nevarnost za nadaljnje izhajanje lista, ki nima drugega premoženja nitj dohodkov razen naročnine. Prosimo vse prizadete, naj to upoštevajo. — Uprava.

Oblike kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J. O. S. REICH.

Navodila Visokega Komisarja okrajnim komisarjem. Dne 11. marca je Ekse. Emilio Grazioli v navzočnosti podprefekta dr. Davida in drugih visokih vladnih funkcionarjev podal zbranim okrajnim komisarjem naše pokrajine navodila o vseh važnih nalogah okrajnih glavarstev. Visoki Komisar je skrbno preučil zlasti delovanje preskrbe z živil, izdajanje živilskih nakaznic in nadzorstvo nad cenami. Obravnaval je vprašanje upravljanje občin, podal navodila o popisovanju prebivalstva, izdajanju osebnih izkaznic in očetil ukrepe glede imenovanja županov in dela občinskih svetov. Preučil je tudi načrt za javna dela, zlasti glede vodovodov in cest ter šolskih knjižnic. Obrazložil je okrajnim komisarjem tudi načrt za melioracijska dela in ponovno poudaril, da mora biti vsa razpoložljiva zemlja do kraja obdelana, da se bo dosegel kar največji možni pridelek.

Silen porast Dopolavora. Z vpisi zadnjih mescev v Nacionalno organizacijo

Dopolavoro je v dvajsetem letu fašistične ere doseglo število vpisanih članov 3.5 milijona. Letos ima Dopolavoro 379.539 članov več kakor lani, kar kaže, kako ogromno se je pomnožilo članstvo.

Odkupnina za osebno delo. Od naših službenih prejemkov oz. pokojnin se odtegne v mescu aprilu polovica letošnjega letošnjega zneska kuluka t. j. odkupnina za osebno delo. Druga polovica te davščine se odtegne pa od naših prejemkov za september.

Odvoz niklastega drobiža iz prometa. Finančno ministrstvo je odredilo, da se vzamejo iz obtoka kovani niklasti novci po 20 cent. Ti kovanci s koncem aprila t. l. izgube zakonito veljavo, vendar jih pa bodo državni uradi zamenjavali še do konca junija. Strogo prepovedano je pa uporabiti te kovance in jih pretopiti v industrijske svrhe.

Osebnostne izkaznice. Ljubljansko mestno poglavarstvo je javno opozorilo, naj nihče sam ne odtisne prsta na prostor, ki je določen za prstni odtisk na osebnih izkaznicah. Po uredbi je dovoljeno napraviti prstni odtisk samo na odredbo javnega varnostnega oblastva.

Prijavljanje bivanja v Ljubljani. Kdor se v Ljubljani za stalno naseli ali namerava prebivati nad tri mesece tam, se mora takoj prijaviti oz. odjaviti v anagrafskem uradu na Mestnem trgu št. 23. Kdor pa pride v Ljubljano samo za nekaj dni ali vsekakor za manj kakor tri mesece, se mora prijaviti in odjaviti na kr. kvesturi v Šubičevi ulici št. 5, pritličje, v sobi št. 2/a. Tiskovine za prijavljanje na kr. kvesturi ima na prodaj Ljudska knjigarna.

Iz železničarske dobrodelne organizacije. Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani obvešča članstvo, da bodo volitve skupinskih zaupnikov dne 30. aprila 1942.

Postanek vlakov na postaji Ljubljana-Rakovnik. Z dnem 15. marcem so se za enkrat prenehali ustavljati na postaji Ljubljana-Rakovnik (prejšnji Dolenjski kolodvor) vsi potniški vlaki. Vstopanje in izstopanje v vlake, namenjene na Dolenjsko oz. prihajajoče od tam, je odslej mogoče samo na glavnem kolodvoru, kjer se tudi odpravlja in izdaja prtljaga.

Socialna politika

Protituberkulozno skrbstvo. Ljubljanski protituberkulozni dispanzer je lani v Ljubljani pregledal 12.863 pacientov, za 3077 več kakor prejšnje leto. Pri tem je odkril nanovo 60 primerov odprte tuberkuloze in obravnaval isto v 927 pregledih. Izvršil je tudi 6306 röntgenskih pregledov in 318 preiskav v laboratoriju. Važni so bili občasni pregledi šolske mladine in učitelstva. Lani je bil pri šolski polikliniki v ta namen ustanovljen poseben odsek protituberkuloznega dispanzerja, ki načrtno preiskuje šolsko mladino. Dispanzerski zaščitni sestri sta opravili 443 obiskov na domu in 193 intervencij za socialno pomoč. Poskrbeli sta tudi za zaščito otrok v okuženi okolici. V splošnem je zavod stal na stališču, da je treba predvsem opravljati preventivno zdravstveno službo in jo po potrebi smotno vezati s kurativno. Skratka, glavno načelo dispanzerja je: obvarovati mladino pred okuženjem. V tem po-

gledu je dispanzer tudi lani storil mnogo za izboljšanje razmer.

Invalidski spisi iz Beograda. Poročajo, da bo v kratkem sestavljena posebna komisija, ki bo potovala v Beograd, da prevzame tam vse invalidske spise, ki se tičejo vojnih invalidov iz naše pokrajine. S tem bo omogočeno mnogim vojnim žrtvam, da prejmejo že davno izdane jim odločbe o priznanju invalidnosti s strani druge instance, s čimer bo omogočeno tudi izplačilo invalidskih prejemkov.

Dvojna zaposlitev v Nemčiji. Nemški minister za delo je izdal navodilo glede dvojne zaposlitve v Nemčiji. Po teh navodilih je zaradi pomanjkanja delovnih moči pozdraviti vsako dvojno zaposlitev kakor tudi opravljanje postranskega dela, če se s tem delovna sposobnost prizadetega delavca ali uslužbenca ne zmanjša. Toda tudi ob dvojni zaposlitvi posamezna zaposlena oseba moškega spola ne sme delati nad 60 ur na teden, ženske pa ne preko 56 ur.

Prehrana

Za pocenitev živil. Medministrski odbor za cene v Rimu je sklenil, da se odpravi prometni davek na meso, s čimer naj se zniža cena mesu. Znižane bodo tudi prevozne pristojbine za vino in sicer za 20%, za druga živila pa za 50%. Znižanje teh dajatev se bo moralo v celoti pokazati pri pocenitvi živil. Državna blagajna bo izgubila približno 1 milijardo L. zaradi izpadka teh dohodkov.

Povečanje pridelka krompirja. Iz Rima poročajo, da je za letos predvideno, da se v tistih pokrajinah Italije, ki imajo najugodnejše naravne pogoje za to, poveča pridelek krompirja. V Italiji je bila doslej poraba krompirja razmeroma majhna in jo je treba dvigniti. Krompir je mogoče s pridom pridelovati zlasti v višjih legah, kjer žito slabo obrodi. Povprečno znaša v Ita-

liji letošnja potrošnja krompirja komaj po 37.1 kg na osebo. V naši pokrajini porabi prebivalstvo znatno večje količine tega prevažnega živeža.

Odstotek vode v kruhu. Po poročilih iz Rima je ministrstvo za kmetijstvo in gozdove določilo, da sme v hlebcih od 200 do 300 g kruha znašati najvišji odstotek vode 50%. Ta količina predstavlja vmesno stopnjo med dopustnim odstotkom vode, določenim za hlebce od 100 do 200 g in za krušne hlebce, težke od 300 do 400 g.

Uporaba kondenziranega mleka v obratih. V Rimu so pristojna oblastva dovolila, da smejo v gostinskih obratih, kakor so kavarne, zajtrkovalnice, mlekarne itd., uporabljati za prirejanje kave, čokolade in drugih toplih pijač mimo naravnega svežega mleka tudi kondenzirano.

Prosveta

Natečaj za monografijo. Vseučiliška organizacija v Ljubljani je skupno z Italijanskim kulturnim institutom razpisala natečaj za monografijo o temi: »Kraljevi Ukaz z dne 3. maja 1941-XIX o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine in njegovi odsevi na italijansko-slovenske kulturne odnose«. Razpisa se morejo udeležiti člani navedene vseučiliške organizacije in Italijanskega kulturnega instituta. Dvema piscem najboljših monografij, ki jih določi posebna komisija, bo Ekse. Emilio Grazioli

podelil dve ustanovi za brezplačno dvo-mesečno bivanje v Italiji.

Vseučiliška statistika. Iz seznama predavanj za letni semester kr. univerze v Ljubljani je videti, da je imela univerza v zimskem semestru 2340 rednih in 25 izrednih slušateljev. Slušateljic je bilo 549 rednih in 6 izrednih. Največ dijakov je obiskovalo tehnično fakulteto, namreč 837, filozofska je imela 499, medicinska 425, juridična 422, bogoslovna pa 182 slušateljev.

Zadružne vesti

Našim zadrugarjem v premislek! Glasilo ljubljanske železničarske nabavljalne zadruge je objavilo naslednje splošno veljavno pojasnilo: »Naše zadružne prodajalne, zlasti še špecerije so vedno polne zadrugarjev in njih svojcev, ki nakupujejo živila. Da ublažimo gnečo in omogočimo hitrejšo in boljše postrežbo, smo vpeljali nakupovalne termine po abecednem redu članov. Uspeh je očividni, vendar se še dogaja, da postrežba še ne gre tako od rok, kakor bi si želeli člani in vodstvo zadruge. Nekateri člani se pritožujejo, da je v prodajalnah zaposlenih premalo pomočnikov. Pripominjamo, da je osebja dovolj in bi ob pomnožitvi ne bilo racionalno in polno izkoriščeno. So pa dnevi, ko je to osebje zaposleno pri raznih nujnih delih in na različnih mestih, zaradi česar trpi tudi postrežba. — Člane prosimo, da upoštevajo te težkoče in nekoliko potrpijo, če ne morejo priti takoj na vrsto. Pri eventualnih upravičenih pritožbah pa naj se obračajo na poslovodje ali organe upravnega in nadzornega odbora. — To prošnjo naj tudi člani naše nabavljalne zadruge na Vodnikovem trgu premislijo in se po njej ravnajo. Vodstvo naše zadruge se ne preneha truditi, še izboljšati in poenostaviti razdeljevanje blaga, prosi pa vse uvidneve člane, naj potrpe ob event. zaprekah.

Desetletnica Železničarske gospodarske zadruge. Ta prvotno samo železničarjem namenjena zadruga, ki je šele po letu 1938. postala dostopna vsem malim gospodarjem, si je pridobila znatnih zaslug za pospeševanje gospodarstva srednjih slojev. Zadruga se je posvetila reji malih živali, pospeševala kurjenje med člani in jim preskrbela potrebne kokoške družine, valilna jaja in valilnik za 400 jajc. Tudi za rejo kunccev in koz je storila mnogo, pospeše-

vala je pa tudi vnovčevanje volne angorskih kunccev. Nabavila si je tudi stroje za predeje angorske volne in dosegla lepe uspehe. V tem pogledu je zadruga izpolnila vse pričakovane članstva.

Nabavljalna zadruga na Vodnikovem trgu ima v zalogi prvovrstno polenovko po uradno določeni ceni. Prejela je tudi prekajene skuše in nasoljene sardele. Dospela je tudi pošiljka prav dobre mezge. Na prodaj so masline (olive). — V svoji krčmi toči razna pristna vina, tako kajnti veronsko črnino, beli »soave«, pa tudi belokranjsko črnino. Gostje dobe mrzel prigrizek (sardine in druge ribe, sir). Na razpolago so jim dnevnik in drugi listi.

Papirnate vrečice. Ker je pričelo papirnatih vreč primanjkovati, opozarjajo zadruge svoje člane, naj rabljene papirnate vreče shranjujejo in prineso ob nakupu s seboj. Zaloge papirnatih vreč gredo h koncu, pa tudi cene so tako visoke, da vrečice ni mogoče zastoj oddajati. Za moko, testenine in riž so najprimernejše vreče iz blaga, zlasti platnene, za drugo blago je pa priporočati uporabo papirnatih vrečic.

Zadružna preskrba s kurivom. Lani je ljubljanska železničarska nabavljalna zadruga dobavila svojim članom za skoraj 4.850.000 kg bukovih drv, za 250.000 kg mehkega lesa za podkuriti (trsk in odpadkov pri žaganju), razen tega pa premoga nad 2.250.000 kg in za preko 47.000 kg žaganja. — Vse to kurivo je bilo vredno 1.227.322 L. Tolikšnih količin drv navedena zadruga vseh dvajset let, kar obstoji, še ni prodala članom. Zdej povprečno odda vsak mesec članom približno 100 ton premoga, vendar pa jim zadruga svetuje, naj se zlasti z drvmi za naprej preskrbe sami, ker ne more jamčiti, da jim bo mogla nabaviti zadostne zaloge kuriva.

Iz Hrvatske

Osredotočenje oblastev v Banjaluki. Pred Hrvatskim saborom je pravosodni minister poročal, da je bilo namesto prejšnjega Stola sedmorice v Zagrebu ustanovljeno v Banjaluki osrednje vrhovno sodi-

šče, prav tako pa je bilo tja premeščeno tudi vrhovno državno tožilstvo. Prizadevanje hrvatske vlade, da se vsa vrhovna državna oblastva zberejo v Banjaluki, ostane še nadalje nespremenjeno.

Zdravstvo

Krvavenja iz pljuč se pojavljajo navadno tako, da izkašlja bolnik živordečo, penasto in tekočo kri. Bolniku je zapovedati, da mora ležati popolnoma mirno, prepovedati je govorenje, kašelj naj se čim bolj zadržuje. Bolnika je položiti tako, da na pol sedi. Na prsa mu dajmo mrzle obkladke, spodnje truplo in noge pa mu toplo odenimo. Dokler ne pride zdravnik, naj

uživa po požirkih hladno slano vodo. Vse druge pijače ali celo jedila so seveda strogo zabranjena. Tudi potem, ko je prva nevarnost že minila, mora ležati bolnik še nekaj dni ali tednov.

Dezinfekcija se je vršila že za časa Aristotela v Atenah. Zažigali so slamo, ki so ji primešali močno dišečih smol, mnogokrat pa tudi žveplo. (Iz »Zdravja«)

KROJAŠKI
ATELJE

Fran Igljč

LJUBLJANA - PRAŽAKOVA ULICA

Uradnikom znaten popust ali na obroke.

izdeluje se za
dame in gospo-
de ponajnovje-
ših krojnih. La-
stna zaloga mo-
dnega blaga.

PORAVNAJTE
NAROČNINO!

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev z o. j. v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga drž. uslužbencev v Ljubljanski pokrajini, ustanovljena l. 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Tel. 3413. Daje le svojim članom posojila največ do 1.000 Lir po 7 % proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

Priporočamo trdko
M. TIČAR
LJUBLJANA

za nakup pisarniških
in šolskih potrebščin

Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Učiteljske knjigarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

ABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 3

TELEFON 27-91

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog (pliš, tapestri itd). Puh, perje, kapok, volna, zima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih tovarn.